

БИОТИЧНИ И АНТРОПОГЕННИ ФАКТОРИ НА СРЕДАТА

преподаваме.bg

БИОТИЧНИ ФАКТОРИ

Биотичните фактори са влиянията на живите организми един върху друг. Те включват взаимоотношения между растения, животни, гъби и микроорганизми.

ВИДОВЕ БИОТИЧНИ ФАКТОРИ

Биотичните фактори се проявяват чрез взаимоотношения
между организмите:

- Неутрализъм
- Аменсализъм

- Коменсализъм
- Конкуренция

- Експлоатация
- Мутуализъм

НЕУТРАЛИЗЪМ

Неутрализмът представлява взаимоотношение между два вида, при което те съжителстват в една и съща среда, но не оказват съществено влияние един върху друг. Нито един от организмите не извлича полза и не търпи вреда.

- ✓ Пример: жаба и катерица в една гора – използват различни ресурси и почти не се срещат.

преподаваме.bg

АМЕНСАЛИЗЪМ

Един организъм е потиснат или увреден, докато другият не получава нито полза, нито вреда. Влиянието е едностранно отрицателно. Едни видове отделят вещества или създават условия, които възпрепятстват развитието на други.

- ✓ Пример: високо дърво засенчва тревисти растения под себе си и ограничава достъпа им до светлина.

преподаваме.bg

КОМЕНСАЛИЗЪМ

Коменсализмът е взаимодействие, при което един организъм има полза, а другият остава неутрален – нито печели, нито губи. Ползата може да бъде защита, подслон или по-лесен достъп до храна.

- ✓ Пример: птици, които гнездят в хралупите на дървета – дървото не е пряко засегнато.

КОНКУРЕНЦИЯ

Борба между организми за ограничени ресурси – храна, вода, светлина, територия, партньори за размножаване. Тя може да доведе до намаляване на числеността или до нужда от адаптации.

✓ Вътревидова

✓ Междувидова

преподаваме.bg

ЕКСПЛОАТАЦИЯ

Взаимоотношение, при което един организъм има полза, а другият търпи вреда. Тя пряко влияе върху числеността на популациите и екологичното равновесие.

Паразитизъм

Хищничество

преподаваме.bg

МУТУАЛИЗЪМ

Мутуализмът е взаимодействие, при което и двата организма имат полза. Той подпомага оцеляването и еволюционното развитие на видовете.

- ✓ Протокооперация
- ✓ Сътрудничество/Симбиоза

преподаваме.bg

ЗАЩО Е ВАЖНО?

Биотичните фактори определят взаимоотношенията между живите организми и влияят върху тяхното разпространение, численост и поведение. Поддържат екологичното равновесие, регулират популациите и оформят структурата на екосистемите. Без биотичните фактори не би съществувало устойчиво биоразнообразие и естествен подбор в природата.

АНТРОПОГЕННИ ФАКТОРИ

Антропогенните фактори са влиянията на човешката дейност върху природната среда и живите организми. Те възникват в резултат от развитието на индустрията, земеделието, транспорта, строителството и ежедневно поведение на хората.

ВИДОВЕ АНТРОПОГЕННИ ФАКТОРИ

Антропогенните фактори включват влиянието на хората върху околната среда, често изразяващо се в:

- Замърсяване
- Урбанизация

- Обезлесяване
- Земеделие

- Рекултивация
- Опазване на природата

ЗАМЪРСЯВАНЕ

Постъпване на вредни вещества във въздуха, водата и почвата. Води до заболявания при организмите, нарушаване на хранителните вериги и влошаване качеството на средата.

- ✓ **Замърсяване с нови вещества**
- ✓ **Повишени концентрации на естествено срещащи се вещества**

ОБЕЗЛЕСЯВАНЕ

Масово изсичане на гори за дърводобив, строителство или земеделие. Причинява загуба на местообитания, ерозия на почвата и климатични промени.

Сериозно обезлесяване и вреда върху околната среда се наблюдава при рудодобивната дейност.

УРБАНИЗАЦИЯ

Включва разширяване на градовете и застрояване на природни територии. Намалява зелените площи, увеличава шума, светлинното и въздушното замърсяване.

 Индустрия

 Транспорт

 [преподаваме.bg](https://prepodavame.bg)

ЗЕМЕДЕЛИЕ

Прекомерна употреба на торове и пестициди може да доведе до замърсяване на почвата и водите, но устойчивите практики могат да подпомогнат опазването на ресурсите.

ГМО

Пермакултура

преподаваме.bg

РЕКУЛТИВАЦИЯ

Включва възстановяване на нарушени територии, засегнати от човешка дейност. Чрез засаждане на растителност, подобряване на почвата и възстановяване на водни ресурси се създават условия за нов живот и връщане на биоразнообразието.

✔ Противоерозионни мерки

✔ Залесяване

преподаваме.bg

ОПАЗВАНЕ НА ПРИРОДАТА

Опазването на околната среда включва дейности и мерки за защита на природните ресурси и биоразнообразието.

Включва създаване на защитени територии, намаляване на замърсяването и използване на възобновяеми енергийни източници.

Рециклиране

Екологични инициативи

преподаваме.bg

ЗАЩО Е ВАЖНО?

Антропогенните фактори показват, че човекът е активен участник в екосистемите, а не външен наблюдател. От нашите действия зависи дали природната среда ще бъде увредена или съхранена. Осъзнаването на това влияние е ключово за устойчивото развитие и опазването на биоразнообразието.

